

De Biervlietse kaakharingproductie in de jaren 1426 en 1427

door R. DEGRYSE,
op 21 november 1960

IN de annalen van de haringvisserij in de zuidelijke Noordzee gaan de twintiger jaren van de 15de eeuw, meer bepaald die tussen 1425 en 1429, als zeer goede vangstjaren door. Deze gunstige conjunctuur werd, volgens de kroniekschrijvers uit die tijd, in de hand gewerkt door de vermindering van de haringbanken vóór de kust van Schonen (Scanië, zuidpunt van Zweden, toen Deens gebied) en de plotselinge aangroei en de rijkdom van de haringconcentraties vóór de kusten van Heligoland en Vlaanderen (1). De waarheid is, dat sinds 1412, ogenblik waarop de hertog van Bourgondië, Jan zonder Vrees, de vroeger geldende verplichting de Vlaamse kaakharing alleen te Biervliet te mogen lossen, opgeheven had, de Vlaamse vissers voortaan ook meer op zee kaakten en hun kaakharing in eigen haven aanbrachten. Naderhand kwam daar nog bij, dat in 1420 de Vier Leden van Vlaanderen de verkoop van deze in tonnen gelagen vis in het binnenland toestonden

---

(1) De heringh quam nicht wedder (namelijk vóór Schonen), men (=maar) he deledde sik in de zee, vnd quam endels in Vlanderen, endels by Hilghe-lande, vnd des ghelyk mengherweghene, dar he grepen wart, men he en hadde nerghene de art vnd ghüde, de he in Schonessiden plach te heb-bende ». H. SCHMIDT. Vom Fischvang der Sylter in vergangenen Tagen, in : « *Klar Kimming* », *Mitteilungsblatt für friesische Heimatpflege*, 1942, nr 75-79, blz. 73-148. Zie blz. 77, naar een uittreksel uit de gelijktijdige « Luebecker Stadtchronik ».

en dat in 1424 Filips de Goede, de belasting, die op de aanvoer drukte, nl. één nobel per last van twaalf tonnen, tot twee schellingen zes penningen groten herleidde ⁽²⁾. Zogezegd zou deze vorst tot genoemde toegeving gekomen zijn, omdat de Vlaamse en andere kaakharing meer dan ooit « aenquam ende overquam in de stroom van Vlaendren met allen goed ende in groter habondentie » ⁽³⁾. Het hertogelijk charter van 1424 heeft het zelfs over de « gaeven, die god, onze here, bij ziner ghenaden ons verleent heeft, dat de harinc in scoonen menichten commen is in den Vlaemschen stroom ».

Eigenlijk was het Vlaams kaakharingbedrijf in navolging van het Schonens of beter van het hansisch bedrijf tot stand gekomen. Volgens de overlevering was het te Biervliet, dat men op het einde van de 14de eeuw met het kaken op zee begonnen was. Aanvankelijk kaakten de Vlaamse vissers slechts enkele tonnen per vangst en per boot ⁽⁴⁾, dit wegens de belemmeringen, die de aanvoer in Vlaanderen in de weg stonden. Voor Biervliet zijn er cijfers bewaard, die aantonen hoe beperkt deze aanvoer in de beginne was ⁽⁵⁾.

De aanvoer te Biervliet bedroeg :

in 1398	95 last of	1140 tonnen	
in 1399	50 last of	600	»
in 1403	30 last of	360	»
in 1408	6 last of	72	» (4 stuurlui)

Oogenschijnlijk is er hier geen sprake van een stijgende, maar integendeel van een dalende lijn. Deze vermindering in de reeds zo beperkte aanvoer is echter te verklaren door de katastrofen, die Bier-

(2) *Gent. Rijksarchief, fonds Diegerick*, nr 33. Stuk van 8 juni 1424 betreffende de instelling van « 's herengeld » van 2 s. 6 d. gr. per last. — De « nobel » bedroeg 72 schellingen.

— Zie ook R. DEGRYSE. Oorsprong van het haringkaken in Vlaanderen, in *Nederlandsche Historiebladen*, dl I (1938), blz. 201-219. Zie blz. 209-210.

(3) *Nieuwpoort. Stadsarchief*, charter nr 80. Brief van de raad van Vlaanderen van 14 juli 1429. Met « stroom » werd bedoeld de kustwateren.

(4) « Et il soit souventeffoiz il advient, que lesdits pescheurs ou les aucun deulx, qui en ladite saison ont prins du herenc frez, salent et caquent icellui sur la mer, les ungs plus les autres moins, et aucunefoix nen font en ung voiage que dix ou douze tonneaulx... ». *Rijssel. Arch. dép. du Nord*, B 1282 / 15.407. Papieren schrijfboek met kopieën van stukken in verband met de heffing van het « nobelgeld ».

(5) R. DEGRYSE. Het begin van het haringkaken te Biervliet (±1400), in *Handelingen v. h. Genootschap voor Geschiedenis « Société d'Emulation » te Brugge*, dl XCV (1958), 1-2, blz. 72-81.

vliet na 1400 troffen en waarvan de overstroming van 1404 de voornaamste was. Voortaan was deze plaats afgesneden van het vasteland en vormde een moeilijk te bereiken eiland in de Honte. Bovendien kwam daar nog bij, dat de in de Biervlietse haven geloste Vlaamse kaakharing in Vlaanderen zelf niet verkocht mocht worden. Eerst in 1420 kwamen, zoals gezegd, de Vier Leden van Vlaanderen er toe dit verbod op te heffen.

Voor de periode 1412-1416 kennen we voor Biervliet enkele cijfers, die nochtans duidelijk een stijging in zake de aanvoer van kaakharing aantonen ⁽⁶⁾, dit niettegenstaande van 1412 af dit product ook te Nieuwpoort en te Sluis gelost werd.

Deze aanvoer bedroeg :

in 1412	— 15 last en 11 tonnen	of 191 tonnen	door 8 stuurliu	aangebracht
in 1413	— 24 last en 2 tonnen	of 290 tonnen	door 11 stuurliu	aangebracht
in 1414	— 38 last en 6 tonnen	of 462 tonnen	door 12 stuurliu	aangebracht
in 1415	— 41 last	of 492 tonnen	door 11 stuurliu	aangebracht
in 1416	— 45 last en 6 tonnen	of 546 tonnen	door 12 stuurliu	aangebracht

Bovenstaande cijfers bewijzen, dat Biervliet zich stilaan begon te herstellen. Omstreeks 1400 telde de Biervlietse vloot « 10 ou 12 voisseaux appelez en flamenc korfscepe et 20 ou 24 nef » ⁽⁷⁾. Wat de « korfschepen » of vissersvaartuigen aanging, werd dus van 1414 af door alle aan het kaken op zee deelgenomen.

Voor de periode, die volgt op de beide maatregelen van 1420 en 1424, beschikken we voor Biervliet over twee rekeningen van de heffing van « 's herengeld » of de nieuwe tol van 2 schellingen 6 penningen groten per last aangevoerde kaakharing, wellicht de oudste van die aard voor een Vlaamse vissershaven. Uit de gegevens, die ze bevatten, kunnen we heel wat afleiden betreffende het aantal stuurliu en dus ook het aantal vaartuigen, het aantal vangstreizen, de data van de ont-schepingen, de hoeveelheden geloste kaakharing per schip en per ontlading en vooral de totale aanvoer.

Voor het vangstjaar, d.i. de « teelt », van het jaar 1426 zijn deze aanduidingen als volgt :

---

(6) R. DEGRYSE. Nog het begin van het haringkaken te Biervliet, *op.cit.*, dl XCVI (1959), 3-4, blz. 210-222.

(7) Zie noot 5, *op.cit.*, blz. 78, rekening van de ontvanger van het grafelijk domein te Biervliet over de periode 9 nov. 1404-8 nov. 1405. — Met « nef » werd een transportschip bedoeld.

Aantal Biervlietse stuurliui, die met hun naam vernoemd worden : 20.
Eerste en laatste ontladingen : 12 juli en 24 oktober.

Totaal aantal ontladingen : 77 of gemiddeld 3 à 4 per vaartuig, wat neerkomt op gemiddeld 3 à 4 vangstreizen per vaartuig.

Totale hoeveelheid aangevoerde kaakharing : 354 last en 6 1/2 tonnen of 4.254 1/2 tonnen, wat neerkomt op gemiddeld 17 last en 8 1/2 tonnen of 212 1/2 tonnen per vaartuig.

Voor het vangstjaar 1427 zijn de gegevens de volgende :

Aantal Biervlietse stuurliui, die met hun naam vernoemd worden : 19.

Eerste en laatste ontladingen : 1 september en 14 november.

Totaal aantal ontladingen : 68 of gemiddeld 3 à 4 per vaartuig, wat neerkomt op evenveel vangstreizen per vaartuig.

Totale hoeveelheid aangevoerde kaakharing : 294 last en 10 1/2 tonnen of 3538 1/2 tonnen, d.i. gemiddeld 15 1/2 last of zowat 185 tonnen per vaartuig.

De vangstjaren 1426 en 1427 kunnen dus wel zeer gunstig genoemd worden. Spijtig, dat we over geen cijfers betreffende de aanvoer van verse haring te Biervliet voor dezelfde jaren beschikken, evenmin als over het aantal waarden of viskooplui-makelaars. Dergelijke gegevens hebben we wel voor Dieppe voor de vangstjaren 1424 tot 1429, die eveneens zeer gunstig waren. In deze Normandische haven werd door de inheemse vissers nochtans slechts hoofdzakelijk verse haring aangevoerd. Het aantal « hôtes-vendeurs » of waarden bereikte er het cijfer 20. Over het algemeen begon de Normandische haringvangst in midden oktober om te eindigen tegen de jaarwisseling of zelfs in de loop van januari. De rekeningen van de ontvanger van de « vicomté de Dieppe » zijn echter onduidelijk wat aangaat de cijfers van de aanvoer, zodat men geen juiste berekening van de geloste hoeveelheden haring maken kan ⁽⁸⁾. Toch heeft de hr professor M. Mollat gepoogd dergelijke berekening te maken voor wat betreft de verschillende soorten uit Dieppe geëxporteerde bewerkte haring. Hij kwam tot 634 last voor 1424, 254 last voor 1425, 159 last voor 1426 en 522 last voor 1428, telkenmale voor het vangstjaar met de daaropvolgende periode van uitvoer tot Pasen ⁽⁹⁾.

---

(8) M. MOLLAT. La pêche à Dieppe au XVe siècle, in *Bull. de la Soc. libre d'Emulation de la Seine-Inférieure*. Exercice 1938. Rouen, 1939, blz. 169-210. Zie blz. 172, 187, 198, 204.

(9) ID. Le commerce maritime normand à la fin du moyen âge. Parijs, 1952, blz. 34

Dat de vangstjaren 1425 tot 1428 werkelijk gunstig waren, blijkt ten slotte uit de fameuze « slag van de haringen » (« journée des harengs »), welke in februari 1429, tijdens de Honderdjarige Oorlog, door de Engelsen gewonnen werd op de Fransen, die een Brits konvooi met haring op weg naar Orléans aangevallen hadden. De verse haring werd in genoemde periode tijdens de herfstmaanden in zulke grote hoeveelheden in Frankrijk aangevoerd, dat een Frans kroniekschrijver tijdens de vasten van het jaar 1426 kon schrijven, dat er « grant foison » van was te Parijs (10). Dit bewijst, dan ook het belang van de beide rekeningen van de heffing van « 's herengeld » te Biervliet, welke we hier laten volgen. De gegevens betreffende de heffing van het « 's herengeld » te Bouchoute lieten we buiten beschouwing.

BIJLAGE I :

1426 / 1427

Rekening van de heffing van 's herengeld op de kaakharing aangevoerd te Biervliet en te Bouchoute, geïnd door Clais de Materne, baluw van Biervliet, Andries Noyts en Daniel de Clerc, daartoe door de hertog van Bourgondië aangesteld voor de teelt van het jaar 1426.

Brussel. Alg. Rijksarchief. Rekenkamer n° 13308. Boek met rekeningen van de heffing van 's herengeld op de kaakharing te Biervliet, gaande van 1426 tot 1580. Eerste rekening.

Folio 1 r°

Pour la court.

Compte Clais de Materne bailli de Biervliet Andrieu Noyts et Daniel le Clerc commis de par mon tres redoubte seigneur monsieur le duc de Bourgoingne conte de Flandre dArtois et de Bourgoingne a recevoir les deux solz six deniers gros que icellui seigneur prent de et sur chacun last de harenc caque venu et arriue en sa ville de Bieruliet et a Bouchoute (es Quatre Mestiers) (1) (et dillec a Chaefthinghes jusques ou bailliage de leue) (1) de toutes les receptes et mises par eulx faites a cause de la dite recepte depuis le premier jour de juillet 1 an mil quatrecens vint et six quilz furent institues oudit office commis par commission de mondit seigneur dont copie collationnee est cy rendue a court plainement poeut apparoir jusques au derrenier de juillet lan mil IIIIC vint et sept. Cest pour ung an. Lequel compte se fait en liures de gros sy comme chy apres sensuit.

(2) Jasoit ce que lesdits commis soient ordonnez pour leuer par commission et recevoir en tous les lieux cy dessus. Touttefois Anthonis

(10) Zie noot 8, *op.cit.*, blz. 197.

(1) « es Quatre Mestiers » doorgehaald. De rest boven de lijn bijgevoegd.

le Baenst bailli des IIII Mestiers a depuis este commis a recevoir ledit droit a Chaefthinghes a la Neuse et es IIII Mestiers et en doit compter. Si soit pour ce mande. Il a este mande au XXIIe de may MCCCC XXX. Les lettres de ce compte sont enfilees avec celle de la renenghe M CCC XXVII (2).

Recepte. Premiers à Bieruliet

Premiers. De Pierre fs Clais pescheur demourant a Bieruliet de 6 lastz de harenc caque par lui admene audit lieu le 12e jour de juillet lan mil IIIIC XXVI de chacun las 2 s. 6 d. gros valent 15 s. gr.

De Pierre Valke qui admena audit lieu le 14e dudit mois 1 las de harenc qui monte audit pris 2 s. 6 d. gr.

De Hughe le Costere ledit jour de 4 las dudit harenc qui valent audit pris 10 s. gr.

De Jaques Bauele le 18e jour dudit mois de 4 tonneaux de harenc qui montent a compter 12 tonneaux pour le last dudit pris 10 d. gr.

De Gille Bael ledit jour de 3 1/2 last dudit pris montent 8 s. 9 d. gr.

De Guillaume Valke ledit jour de 4 1/2 las dudit pris montent 11 s. 3 d. gr.

De Jehan le Coerte le 25e jour dudit mois de juillet qui admena audit lieu de Bieruliet 3 lasts et 3 tonneaux 2 s. 6 d. gr. de chacun last montent 8 s. 1 d. ob. gr.

De Jehan Valke ledit jour de 5 las et 4 tonneaux dudit pris montent 13 s. 4 d. gr.

De Jean le Cleermakere ledit jour de 3 las 9 1/2 tonneaux 9 s. 5 d. ob. poitevine gr.

F^o 1 verso

De Woutre Halflant le meisme jour de 3 las et 1 tonnel de harenc venu et arriue audit lieu montent audit pris 7 s. 8 d. ob. gr.

De Jehan Pierman le 28e jour dudit mois de juillet de 4 las et 8 tonneaux montent audit pris 11 s. 8 d. gr.

De Jaques le Moine ledit jour de 5 last et 11 tonneaux montent 14 s. 9 d. ob. gr.

De Pierre le Moine le 2e jour daoust de 1 last et 8 tonneaux de harenc audit pris valent 4 s. 2 d. gr.

De Jehan Meeus le meisme jour de 4 las dudit pris 10 s. gr.

De Steuin Boest le 4e jour dudit mois daoust de 3 1/2 las dudit pris montent 8 s. 9 d. gr.

De Jaques Meeus ledit jour de 1 last et 8 tonneaux audit pris valent 4 s. 2 d. gr.

(2) In de rand bijgevoegd.

De Jaques fs Willems le 5e jour dudit mois de 8 1/2 last qui
montent audit pris 21 s. 3 d. gr.
De Pierre Bael le 6me jour dudit mois de 3 lastz 7 s. 6 d. gr.
De Willem fs Willems ledit jour de 3 las et 2 tonneaulx
audit pris 7 s. 11 d. gr.
De Hughe fs Willems ledit jour de 4 las et 5 tonneaulx.
Receu 11 s. ob. gr.
De Pierre Valke ledit jour de 5 las 2 tonneaulx audit pris de
2 s. 6 d. gr. le last valent 12 s. 11 d. gr.
De Jaques Bael le 12e jour dudit mois daoust de 4 last 7 ton-
neaulx. De lui receu 11 s. 5 d. ob. gr.
De Guillaume Bael le 13e jour dudit mois de 4 1/2 last.
De lui receu 11 s. 3 d. gr.
De Guillaume Valke ledit jour de 3 las et 4 tonneaulx 8 s. 4 d. ob.
De Jehan le Coerte de 3 las et 7 tonneaulx par lui admene ledit
jour 8 s. 11 d. ob. gr.
De Pierre Claissone le 19e jour dudit mois de 8 last 3 tonneaulx
20 s. 7 d. ob.
De Jehan Valke ledit jour de 6 lastz et 5 tonneaulx 16 s. ob. gr.
De Jehan le Cleermakere le 20e jour dudit mois de 3 las
7 s. 6 d. gr.

Folio 2 rº

De Wouter Halflant de 3 las et deux tonneaulx ledit jour
7 s. 11 d. gr.
De Jehan Pierman le 22e jour dudit mois de 7 las.
Receu 17 s. 6 d. gr.
De Hughe le Costre de 6 las et 4 tonneaulx ledit jour
15 s. 10 d. gr.
De Jaques le Moine de 6 1/2 las par lui admene ledit jour.
Recue 16 s. 3 d. gr.
De Pierre le Moine de 2 las et 2 tonneaulx 5 s. 5 d. gr.
De Jehan Moens le 24e jour dudit mois de 8 las et 5 tonneaulx.
De lui receu 21 s. ob. gr.
De Jacques Meeus le 27e jour dudit mois de 5 las et ung tonnel
12 s. 8 d. ob. gr.
De Steuin Boest de 5 las et 4 tonneaulx 13 s. 4 d. gr.
De Jaques fs Willems de 3 las 11 tonneaulx ledit jour
9 s. 9 d. ob. gr.
De Hughe fs Willems le darrain jour daoust de 9 1/2 las qui mon-
tent audit pris de 2 s. 6 d. le last 23 s. 9 d. gr.
De Pierre Bael le 3e jour de septembre de 5 last dudit pris
12 s. 6 d. gr.

De Guillaume fs Willems ledit jour de 4 las	10 s. gr.
De Pierre Valke ledit jour de 6 last et 9 tonneaulx	
montent audit pris	16 s. 10 d. ob. gr.
De Guillaume Valke ledit jour de 15 tonneaulx	3 s. 1 d. ob. gr.
De Gielle Baul le 8e jour dudit mois de septembre de 3 lastz et 1 tonnel. Receu	7 s. 8 d. ob. gr.
De Pierre fs Clais de 6 lastz et 2 tonneaulx	15 s. 5 d. gr.
De Jehan Valke le 11e dudit mois de 5 lastz et 1 tonnel. De lui receu	12 s. 8 d. ob. gr.
De Jehan le Cleermakere de 2 las par lui admene ledit jour	5 s. gr.
De Woutre Halflant le 14e jour dudit mois de 2 1/2 lastz. Receu	6 s. 3 d. gr.
De Jehan Pierman de 3 las et 11 tonneaulx. Receu	9 s. 9 d. ob. gr.
De Hughe le Costere de 15 las et 1 tonnel par lui amene ledit 14e jour de septembre	37 s. 8 d. ob. gr.
De Jaques le Moine le 17e jour dudit mois de 3 1/2 las	8 s. 9 d. gr.
De Pierre le Moine le meisme jour de 20 tonneaulx qui montent a 2 d. ob. gr. le tonnel	4 s. 2 d. gr.
De Jehan Meeus qui amena ledit jour 9 las et 4 tonneaulx. De lui receu	23 s. 4 d. gr.

Folio 2 v°

De Steuin Boest le 22e jour de septembre de 12 1/2 lastz a 2 s. 6 d. gr. le last valent	31 s. 3 d. gr.
De Jaques Meeus de 3 lastz et 5 tonneaulx	8 s. 6 d. ob. gr.
De Jaques fs Willems de 3 las par lui admene ledit jour	7 s. 6 d. gr.
De Hughe fs Willems ledit jour de 3 las et 10 tonneaulx. Receu	9 s. 7 d. gr.
De Willem fs Willems de 5 las et 1 tonnel	12 s. 8 d. ob. gr.
De Pierre Baul le 26e jour dudit mois de septembre de 15 tonneaulx a 2 d. ob. gr. le tonnel	3 s. 1 d. ob. gr.
De Pierre Valke ledit jour de septembre de sept lastz qui montent	17 s. 6 d. gr.
De Jaques Baul de 3 las et 4 tonneaulx	8 s. 4 d. gr.
De Giellis Baul le darrenier jour dudit mois de ung last et 9 tonneaulx audit pris valent	4 s. 4 d. ob. gr.
De Guillaume Valke ledit jour de 3 las 4 tonneaulx	8 s. 4 d. gr.
De Pierre fs Clais le 3e jour d'octobre de 10 last et 9 tonneaulx par lui admene audit lieu de Bieruliet	26 s. 10 d. ob. gr.
De Jehan le Cleermakere ledit jour de 2 1/2 las dudit pris de 2 s. 6 d. gr. le last	6 s. 3 d. gr.

De Jehan Pierman ledit jour de 1 last et 1 tonnel	
	2 s. 8 d. ob. gr.
De Hughe le Costere le 5e jour dudit mois de 8 las	20 s. gr.
De Jehan Meeus ledit jour de 6 1/2 last de herenc qui montent	
audit pris de 2 s. 6 d. le last	16 s. 3 d. gr.
De Steuin Boest le 6e jour dudit mois de 10 1/2 las qui valent	
	26 s. 3 d. gr.
De Jaques Meeus ledit jour de 5 las et 3 tonneaux	
	13 s. 1 d. ob. gr.
De Hughe fs Willems le 9e jour dudit ⁽³⁾ mois de 7 las montent a	
pris dessusdit. Receu	17 s. 6 d. gr.
De Willem fs Willems ledit jour de 14 tonneaux	2 s. 11 d. gr.
De Pierre Baul le 11e jour dudit mois doctobre de 7 tonneaux	
audessus ⁽⁴⁾ pris de 2 d. ob. gr. le tonnel	17 d. ob. gr.
De Giellis Baul le 15e jour dudit mois de 3 las montant audit	
pris de 2 s. 6 d. gr. le last	7 s. 6 d. gr.
De Pierre fs Clais le 18e jour dudit mois de 8 las dudit pris valent	
	20 s. gr.
De Jehan Pierman le 20 jour dicellui mois de 3 las dudit hareng.	
Receu	7 s. 6 d. gr.

Folio 3 r°

De Jacques meeus le 22e jour dudit mois doctobre qui admena	
audit Bieruliet 16 tonneaux de harenc qui montent au pris dessus	
	3 s. 4 d. gr.
De Willem fs Willems le 24e jour audit mois de 9 tonneaux qui	
montent audit pris de 2 d. ob. gr. le tonnel	22 d. ob. gr.

1. Somme de Bieruliet 44 lb. 5 s. 11 d. ob. poit. gr.

Autre recepte faite par lesdits commis a Bouchoute.

Premiers de Jehan Carretin le 26e jour doctobre ou dit an mil 426	
de ung last de harenc caque par lui fait arriuer audit lieu de Bouchoute.	
Pour ce receu	2 s. 6 d. gr.

De Giele fs Andries et ses compaignons de 6 1/2 last et ung tonnel	
de harenc qui montent audessusdit pris de 2 s. 6 d. gr. le last	
	16 s. 5 d. ob. gr.

De Pierre Lem de 2 lastz de harenc le 24e jour de novembre	
	5 s. gr.

De Michiel de Mecht le 2e jour de feurier oudit an de 2 tonneaux	
de harenc a 2 d. ob. gr. le tonnel montent	5 d. gr.

De Jehan de Gand le premier jour de march de 8 tonneaux dudit	
pris. Receu	20 d. gr.

(3) In de tekst tweemaal « dudit ».

(4) Sic, zonder « dit ».

2. Somme 26 s. ob. gr.

Somme de toute le recepte 45 lb. 13 s. poit. gr. valent 547 lb. 16 s. 3 d. par

Folio 3 v°

Despense

A Gautier Poulain receueur general de Flandre par sa lettre faite le 18e jour de decembre 1426 en deniers paieez a Colin le Feure ou nom de maistre Guidechon a qui la dite somme est duee par mondit seigneur 500 lb. par monnaie de Flandre (valent) ⁽⁵⁾. Pour ce 500 lb. par.

(41 lb. 13 s. 4 d.) ⁽⁶⁾

Sur ledit Gautier rendu par le 4e compte dudit Gautier folio 72 ⁽⁷⁾.

Aux deuant nommez Clais de Materne Andrieu Noid et Daniel le Clerc commis a receuoir lesdit 2 s. 6 d. gr. ausdits lieux de Bieruliet et de Bochoute pour leur gaiges et salaires dauoir fait et exerxe ladite recepte par le temps de ce present compte qui est ung an fenissant le premier jour de juillet lan mil CCCC XXV II pour lesquelz gaiges et (taux) ⁽⁸⁾ salaires auoir lesdits commis ont obtenu le mandement patente de monsieur donne a Gand le 25e jour de juillet mil CCCC XXV II adresse ⁽⁹⁾ aux gens des comptes a Lille par lesquels leur est mande que appelle avec eulx maistre Jehan Barios ilz tauxent ausdits commis leurs diz gaiges et salaires. Pour ce par certu desdits lettres cy rendu tauxe ausdits commis la somme de 40 lb. par.

Audit Clais de Matrene pour son voiage destre venu de Bieruliet a Lille rendre ce present compte ou il a vaque venant besongnant et retournant pour 5 jour a 1 fl. le jour font 5 fl. valent a 32 gr. le fl. valent 8 lb.

Somme de la despense de ce present compte 548 lb. par.

Ainsi est deu ausdits commis 3 s. 9 d. par. qui leurs sont rendu par leur compte ensuivant et quite cy.

⁽¹⁰⁾ Ce present compte fu oy et clos a Lille le 9e jour de decembre CCCC XX VII presents maistres Guidechon, Boriost et moy Roland ⁽¹¹⁾.

Folio 4 v°

⁽¹¹⁾ Pour la Court.

Compte Clais le Matre Andrey Noit et Daniel le Clerc commis a receuoir les 2 s. 6 d. gr. sur chacun last de harenc caquie a Bieruliet et Bouchoute et dillec a Chaeftinghes jusques ou bailliage de leaue dun an finissant le derrenier jour de juillet M CCCC XXV II ⁽¹¹⁾.

---

(5) Doorgehaald.

(6) Doorgehaald.

(7) In de rand.

(8) Doorgehaald.

(9) Onzekere lezing. In de tekst « adoënt ».

(10) Onderaan bijgevoegd + Boriost : onzekere lezing.

(11) Rugnota.

BIJLAGE II :

1427 / 1428

Rekening van de heffing van 's herengeld op de kaakharing, aangevoerd te Biervliet en te Bouchoute, geind door Clais de Materne, baljuw van Biervliet, Andries Noyts en Daniel de Clerc, daartoe door de hertog van Bourgondie aangesteld voor de teelt van het jaar 1427.

Brussel. Alg. Rijksarchief. Rekening n° 13308. Boek met rekeningen van de heffing van 's herengeld op de kaakharing te Biervliet, gaande van 1426 tot 1580. Tweede Rekening. Boven op folio 1 r° staat in later geschrift te lezen : 1427 à 1428.

Folio 1 r°

Pour la court.

(¹) Baillie a court par Andry Noyt le 27e jour dauvril M CCCC XXX (¹).
Compte Clais de Matrene nagaires bailli de Bieruliet Andrieu Noyt et Daniel Leclerc commis de par mon tres redoubte seigneur monsieur le duc de Bourgogne conte de Flandres dArtois et de Bourgoingne a recevoir les deux solz six denier groz que ycellui seigneur prent de chacun last de herenc caque venu et arriue en sa ville de Bieruliet et a Bouchaute es Quatre Mestiers de toutes les receptes par eulx faites a cause de la dite recepte depuis le derrenier jour de juillet lan mil CCCC vint et sept jusques a la Saint Jehan lan mil CCCC vint et huyt lequel compte se fait en liures de groz sy comme cy apres sensuit.

(¹) Les lettres de ce compte sont enfilees et mises avec les lettres de la renenghe de lan mil CCCC XXIX (¹).

Recepte.

Premiers de Bieruliet.

Premiers de Jaques fs Matheeus pescheur demourant à Bieruliet de deux last dix tonneaulx de heranc caque par (lui) (²) amene audit lieu le premier jour de septembre lan mil CCCC XXV II de chacun last 2 s. 6 d. valent 7 s. 1 d. gr.

De Hughe le Costere qui admena audit lieu le deusime jour dudit moys 2 last 4 tonneaulx de harenc qui montent audit pris 5 s. 10 d. gr.

De Jaques fs Willems qui admena audit lieu le 4e jour dudit moys 2 last dix tonneaulx de harenc qui monte audit pris 7 s. 1 d. gr.

De Jaque Bael qui admena audit lieu le 9e jour dudit moys 2 1/2 last de harenc qui monte audit pris 6 s. 3 d.

De Pierre Valke qui admena audit lieu ledit jour 4 last 8 tonneaulx de harenc qui valent audit pris 11 s. 8 d. groz

De Hughe fs Willems ledit jour 4 last 8 tonneaulx qui vallent 11 s. 8 d. gr.

De Jehan Valke ledit jour 4 last audit pris valent 10 s. gr.

(1) In de rand bijgevoegd.

(2) « heranc » sic, « lui » vergeten.

De Guillaume fs Guillaume 5 last 9 tonneaux quil admena audit lieu qui valent audit pris 14 s. 4 d. ob.
73 s. 11 d. ob. gr. ^(2 bis)

Folio 1 v°

De Pierre Bael qui admena le 10e jour dudit mois 5 last de harenc qui montent audit pris 12 s. 6 d. gr.
De Wautier Halflant qui admena ledit jour 2 last dix tonneaux de harenc qui valent audit pris 7 s. 1 d.
De Jehan le Cleermakere qui admena ledit jour 4 last trois tonneaux de harenc qui valent 10 s. 7 d. ob.
De Gille Bael qui admena ledit jour 3 last 1 tonnel de harenc audit pris valent 7 s. 8 d. ob.
De Pierre fs Clais qui admena ledit jour 7 last 5 tonneaux de harenc valent audit pris 18 s. 6 d. ob. gr.
De Jehan Pierman qui admena le 12e jour dudit mois 6 last 10 tonneaux de harenc qui valent audit pris 17 s. 1 d.
De Jaque Meeus le 14e jour dudit mois 4 last 2 tonneaux valent 7 s. 11 d. gr.
De Steuin Boest le 17e jour dudit (mois) ⁽³⁾ 8 last 3 tonneaux valent 20 s. 7 d. ob. gr.
De Jaque fs Guillaume ledit jour 4 tonneaux valent 10 d. gr.
De Jehan le Corte le 22e jour dudit mois 5 last 5 tonneaux valent 13 s. 6 d. ob.
De Hughe le Costere le 23e jour dudit mois 7 1/2 last qui valent audit pris 18 s. 9 d. ob. gr.
De Hughe fs Willem le 25e jour dudit mois 8 last 10 tonneaux qui valent 22 s. 1 d. gr.
De Jehan le Cleermaker le 28e jour dudit mois 5 last qui valent audit pris 12 s. 6 d.
De Jehan Valke le 30e jour dudit mois 10 last 4 tonneaux valent 25 s. 10 d. gr.
De Jehan le Corte le premier jour doctobre 5 last 2 tonneaux qui valent 12 s. 11 d.
De Jaque Bael ledit jour 5 last 10 tonneaux qui valent audit pris 14 s. 7 d. gr.
11 lb. 3 s. 1 d. ob. ⁽⁴⁾

Folio 2 r°

De Pierre Bael le 2e jour dudit mois 7 last qui valent 17 s. 6 d. gr.
De Pierre fs Clais ledit jour 11 last et demi qui valent 28 s. 9 d.

(2bis) Som onderaan de bladzijde.

(3) Zonder « mois » in de tekst.

(4) Som onderaan de bladzijde.

De Jaque Meeus 4 last 10 tonneaux qui valent 12 s. 1 d.
 De Jehan Pierman le 4e jour dudit mois pour 11 last de harenc
 audit pris valent 27 s. 6 d.
 De Hughe le Coster ledit jour 1 last 10 tonneaux valent 4 s. 7 d.
 De Jaque le Moisne ledit jour 2 last 11 tonneaux 7 s. 3 d. ob.
 De Jaque fs Guillaume ledit jour 7 last 3 tonneaux 18 s. 1 d. ob.
 De Guillaume fs Guillaume ledit jour 2 last 3 tonneaux
 5 s. 7 d. ob.
 De Pierre Valke le 7e jour ^(4bis) dudit mois 7 1/2 last valent audit
 pris 18 s. 9 d.
 De Guillaume Valke ledit jour 3 last 8 tonneaux audit pris montent
 9 s. 2 d.
 De Hughe fs Guillaume ledit jour 3 last 9 tonneaux valent
 9 s. 4 d. ob.
 De Steuin Boest le 12e jour dudit mois 6 last 8 tonneaux qui
 montent audit pris 16 s. 8 d. gr.
 De Pierre fs Clais le 14e jour dudit mois 3 last deux tonneaux
 montent audit pris 7 s. 11 d. gr.
 De Jaque Meeus ledit jour 1 1/2 last valent 3 s. 9 d.
 De Jehan Pierman le 17e jour dudit mois 2 last 9 tonneaux
 montent 6 s. 10 d. ob. gr.
 De Jehan Valke ledit jour 6 last 2 tonneaux 15 s. 5 d.
 De Hughe le Costere le 18e jour dudit mois 8 last 1 tonnel valent
 20 s. 2 d. ob.
 De Pierre Valke le 14e jour ⁽⁵⁾ dudit mois 2 last 3 tonneaux valent
 5 s. 7 d. ob.
 De Steuin Boest le derrenier jour doctobre 9 last trois tonneaux
 montent 23 s. 1 d. ob.
 De Wautier Halflant ledit jour 1 1/2 last 2 tonneaux valent
 4 s. 2 d.
 De Pierre fs Clais ledit jour 5 last 3 tonneaux valent 13 s. 1 d. ob.
 13 lb. 15 s. 7 d. ⁽⁶⁾

Folio 2 v°

De Pierre Valke ledit jour 3 last 11 tonneaux qui valent au pris
 dessus dit 9 s. 9 d. ob. gr.
 De Guillaume fs Guillaume ledit jour 2 last 11 tonneaux valent
 7 s. 3 d. ob.
 De Gille Baul le second jour de novembre 2 last qui montent
 audit pris 5 s. gr.
 De Jehan ⁽⁷⁾ qui admena ledit jour 8 last ung tonneau de harenc
 caque valent 20 s. 2 d. ob. gr.

(4bis) Tweemaal : « le 7e jour ».

(5) Sic, misschien te lezen « 24e jour ».

(6) Som onderaan de bladzijde.

(7) Sic, zonder toenaam.

De Jaque Meeus ledit jour 3 last deux tonneaux qui valent
7 s. 11 d. gr.

De Jehan le Cleermakere le 3e jour dudit mois 1 1/2 last de harenc
valent 3 s. 9 d. gr.

De Pierre Bael ledit jour 2 1/2 last qui montent audit pris valent
6 s. 3 d. gr.

De Hughe fs Guillaume qui admena ledit jour 7 last deux tonneaux
valent 17 s. 11 d. gr.

De Jaques Bael 4e jour dudit mois 1 1/2 last valent 3 s. 9 d.

De Jehan Pierman le 6e jour dudit mois 6 1/2 last qui valent
16 s. 3 d.

De Jehan Valke le 10e jour dudit mois 3 last qui montent
7 s. 6 d. gr.

De Hughe fs Guillaume le 11e jour dudit mois 1 last 3 tonneaux
montent 3 s. 1 d. ob.

De Jaques fs Guillaume ledit jour 13 tonneaux montent
2 s. 8 d. ob.

De Pierre fs Clais ledit jour 2 last 9 tonneaux qui valent
6 s. 10 d. ob. gr.

De Hughe le Costere le 12e jour dudit mois 19 tonneaux qui
montent 3 s. 11 d. ob.

De Jacque le Menc 6 1/2 tonneaux ledit jour montent 16 d. poyt.

De Steuin Boest ledit jour 1 1/2 last montent 3 s. 9 d.

De Jehan le Corte ledit jour 2 1/2 last qui montent 6 s. 3 d. gr.

De Jaques fs Guillaume 5 last qui valent audit pris 12 s. 6 d. gr.
7 lb. 6 s. 3 d. ob. poit. (8)

Folio 3 r°

De Gillis Bael le 14e jour dudit mois 14 tonneaux de harenc
valent 2 s. 11 d.

De Wautier Halflant 2 last 8 tonneaux valent 6 s. 8 d.

De Pierre Valke ledit jour 2 last 1 tonnel montent 7 s. 8 d. ob.

De Guillaume Valke ledit jour 5 tonneaux montent 12 d. ob.

Somme de Bieruliet 36 lb. 17 s. 3 d. ob. poit. gr.

Autre recepte faite par lesdiz commis a Bouchoute.

De Jehan Alart le 8e jour doctobre audit an XXVII de ung last de
harenc caque par lui fait arriuer audit lieu de Bouchoute. Pour ce
receu 2 s. 6 d. gr.

De Luuc Tauerneel de 2 last et deux tonnel de harenc qui montent
au dessusdit pris de 2 s. 6 d. gr. le last 5 s. 5 d. gr.

De Jehan Sceelbart pour 3 last 1 tonnel de harenc illec amene le
2e jour de feurier montent 7 s. 8 d. ob.

(8) Som onderaan de bladzijde.

Somme 15 s. 7 d. ob. gr.
Somme de toute la recepte de ce present compte
37 lb. 12 s. 11 d. poit. gros.

Folio 3 v°

Despense

A Gautier Poulain receueur general de flandres par sa lettre faite le 24e jour de mars lan mil CCCC vint et sept avant pasques en deniers paieiz audit receueur pour conuertier au fait de son office 400 livres parisis monnaie de Flandres valent mesme ⁽⁹⁾ de ce compte

33 lb. 6 s. 8 d. gr.

Sur ledit Gautier Poulain rendu par le VIe compte dudit Gautier folio 51^e ⁽¹⁰⁾.

Aux deuant nommez Clais de Matrene Andries Noyt et Daneel le Clerc commis a recevoir lediz 2 s. 6 d. gr. ausdiz lieux de Bieruliet et de Bouchoute pour leur gaiges et salaires dauoir fait et exerce ladite recepte par le temps de ce present compte qui est ung an fenissant le premier jour de juillet lan mil CCCC XXV III pour ce cy pour ledit temps de ce present compte

60 s. gros (40 lb. par. 66 s. 8 d. gros) ⁽¹¹⁾

Au deuantdis Andry Noyt pour ses despens a estre venu de Hulst a Lille rendre ce present compte ou il a vacque par 5 jours a 32 gros par jour font

13 s. 4 d. groz (8 l.) ⁽¹¹⁾

Somme de la despense de ce compte 37 lb. groz. Doiuent lesdiz commis 12 s. 11 d. poit. groz. Et encore il leur est deu par la fin de leur compte precedent 3 s. 9 d. groz.

Reste quilz doiuent 9 s. 2 d. poit. groz.

⁽¹²⁾ Ce present compte fu oy et cloz a Lille le 27e jour dauril mil CCC XXX presens maistres Guerin Lotard, Tristran Malet Fierabras et moy J. Aubert ⁽¹²⁾.

Folio 4 v°

⁽¹³⁾ Compte Clais le Matre Andry Noyt et Daniel le Clerc commis a recevoir les 2 s. 6 d. gr. sur chacun lest de harenc caque a Bieruliet et a Bouchoute es Quatre Mestiers dun an fini à la Saint Jehan M CCCC XXV III ⁽¹³⁾.

(9) Onzekere lezing. In de tekst : « mesm ».

(10) In de rand bijgevoegd.

(11) Doorghaald.

(12) In de rand bijgevoegd.

(13) Op de rug.

TERMEN :

« et dillec à Chaefthinghes jusques ou bailliage de leaue : en vandaar tot het baljuwschap van het water en tot Saafftinge.

cy rendue a court : hierbij aan het hof ingediend

plainement pœut apparoir : zoals het ten volle moge blijken

jasoit : het moge waar zijn dat

la Neuse : Terneuzen

IV Mestiers : Vier ambachten

renenghe : rekening

poit. groz. : groten van Poitou. Een « grote » bedroeg 12 penningen Vlaamse munt.